

RAKENNUSTIETO >

Rakennusalan täyden palvelun tietotalo

Rakennustieto Oy edistää hyvää rakennustapaa ja tuottaa rakentamisesta luotettavaa tietoa. Puolueettoman ja asiakaslähtöisen Rakennustieto Oy:n tuotteet kattavat rakentamisen koko elinkaaren suunnittelusta ylläpitoon. Yhtiön omistaa Rakennustietosäätiö RTS.

Tutustu palveluihimme

> rakennustieto.fi/rk/palvelut

Rakentajain kalenterin artikkelit

Tämä artikkeli on julkaistu alun perin Rakentajain kalenterissa, jota ovat julkaisseet Rakennustietosäätiö RTS sr ja Rakennusmestarit ja -insinöörit AMK RKL ry.

Julkaisu oli rakennusalan ammattilaisten ja opiskelijoiden käsikirja, joka yhdisteli teoriaa ja käytäntöä sekä kannusti hyvään rakentamiseen. Artikkelin vasemmassa reunassa olevasta vesileimasta näkee ko. Rakentajain kalenterin vuosikerran.

> [Artikkeliarkisto, kokoelma vuosien 1997–2018 Rakentajain kalenterissa julkaistuista artikkeleista](#)

Kokemuksia CE-merkinnän käyttöönotosta

Antti Koponen, diplomi-insinööri
johtaja, Rakennusteollisuus RT ry
antti.koponen@rakennusteollisuus.fi

Rakennustuoteasetuksen voimaan tulon myötä 1.7.2013 CE-merkintä tuli pakolliseksi kaikille niille markkinoille saatettaville rakennustuotteille, joille on harmonisoitu tuotestandardi, jonka CE-merkinnän siirtymäaika on päättynyt. Tämä on aikaansaanut isoja muutoksia rakennustuotteiden tuotehyväksyntäkäytännöissä Suomessa. Tässä artikkelissa kerrotaan CE-merkinnän käyttöönoton haasteista ja saavutetuista hyödyistä.

Rakennustuoteasetuksen muutokset CE-merkintään

CE-merkityn tuotteen voi saattaa markkinoille kaikissa Euroopan talousalueen maissa. Näin avataan tuotteiden sisämarkkinat Euroopan talousalueella.

Rakennustuotteiden CE-merkintä poikkeaa muiden tuotteiden CE-merkinnöistä, jotka osoittavat viranomaisvaatimusten täyttymisen tuotteen käy-

SUORITUSTASOILMOITUS

No. 001ABC15062014

1. Tuotetyypin yksilöivä tunniste: Muurauslaasti M100
  2. Aiottu käyttötarkoitus: Muuratut kantavat rakenteet ulko- ja sisäkäyttöön
  3. Valmistaja: Yritys ABC, Katu 1, 00110 Helsinki, sähköposti: yritysabc@abc.fi
  5. AVCP-järjestelmä: AVCP 2+
  - 6a. Yhdenmukaistettu standardi: EN 998-2:2010
- Ilmoitettu laitos: No. CPR/2345
Ilmoitetun laitoksen todistus: No. 001CPR5678 (kannattaa esittää, vaikka ei edellytetä)
7. Ilmoitetut suoritustasot:

Perusominaisuudet	Suoritustaso	Yhdenmukaistettu tekninen eritelmä
Puristuslujuus	M5 (5 MPa)	EN 998-2:2010
Leikkausstartunta	0,35 MPa (kalkkihiekkatiilille)	
Kloridipitoisuus	NPD	
Palokäyttäytyminen	A1	
Veden imukyky	0,05 kg/(m ² min ^{-0,5})	
Vesihöyrynläpäisevyys	μ 15/35 (taulukkoarvo)	
Lämmönjohtavuus/tiheys	λ10, dry = 0,83 W/mk (taulukkoarvo)	
Pitkäaikaiskestävyys	SFS 7001 Liite 4 testin läpäisy	
Vaarallisten aineiden päästöt	NPD	

Taivutustartunta 0,16 MPa (kalkkihiekkatiilille).

Huom! Tarvittaessa linkki käyttöturvallisuustiedotteeseen ym.

Edellä yksilöidyn tuotteen suoritustaso on ilmoitettujen suoritustasojen joukon mukainen. Tämä suoritustasoilmoitus on asetuksen (EU) No. 305/2011 mukaisesti annettu edellä ilmoitetun valmistajan yksinomisella vastuulla.

Valmistajan puolesta allekirjoittanut:
Paikka ja pvm: xx xx xxxx

Nimi: xxxx xxxx

Kuva 1. Esimerkki suoritustasoilmoituksesta (DoP).

 14 NB: CPR/2345	CE-symboli Merkinnän kiinnittämivuoden kaksi viimeistä numeroa Ilmoitetun laitoksen tunnusnumero
Yritys ABC, Katu 1, FI-00110, Helsinki DoP: 001ABC	Valmistajan yhteystiedot DoPin numero (voi olla ilman version numeroa)
EN 998-2 Muurauslaasti M100 ID XYZ Aiottu käyttötarkoitus: Muut kantavat rakenteet sisä- ja ulkokäyttöön Puristuslujuus M5 Pitkäaikaiskestävyys SFS 7001 testin läpäisy Muut tiedot: www.yritysab.fi/DoP	Yhdenmukaistetun standardin (hEN) tunnus (voi olla ilman vuosilukua) Tuotteen yksilöinti Aiottu käyttötarkoitus Osa tuotteen ilmoitetuista ominaisuuksista (voidaan esittää koodilla, jos sellainen on esitetty hEN:ssä) Valmistajan kotisivun osoite, jossa DoP esitetään. Huom! Säkistä löytyy erikseen valmistus pvm

Kuva 2. Esimerkki CE-merkinnästä, kun DoP on valmistajan kotisivulla.

tön kannalta. Sen sijaan rakennustuotteiden CE-merkintä on keino osoittaa tuotteen ominaisuudet yhdenmukaisella eurooppalaisella tavalla. Oikein CE-merkittyä rakennustuotetta ei välttämättä voi käyttää sen käyttökohteessa, jos CE-merkintään liittyvässä suoritusasointilukussa ilmoitetut arvot ja luokat eivät täytä kyseisen maan kansallisia vaatimustasoja.

Rakennustuoteasetus valmistui keväällä 2011 ja tuli osittain voimaan valmistelevia toimenpiteitä koskien 24.4.2011. Kokonaisuudessaan se tuli voimaan 1.7.2013, jolloin se korvasi rakennustuotedirektiivin. Rakennustuoteasetus on direktiiveistä poiketen sellaisenaan jäsenvaltioissa voimassa olevaa lainsäädäntöä. Se säätää CE-merkinnän pakolliseksi niille markkinoille saatetuille rakennustuotteille, joiden harmonisoitu tuotestandardi ja jonka CE-merkinnän siirtymäaika on päättynyt. Suurin osa jäsenvaltioista oli jo direktiivin aikana säätänyt CE-merkinnän pakolliseksi toisin kuin Suomi, Ruotsi, Iso-Britannia ja Irlanti. Näissä maissa pakollisen CE-merkinnän käyttöönotto lyhyessä ajanjaksossa on ollut melkoinen haaste. Efta-maista Norja siirtyi pakolliseen CE-merkintään 1.1.2014.

Toinen rakennustuoteasetuksen tuoma muutos on se, että jatkossa valmistajan tulee laatia tuotteesta suoritusasointilukun (DoP). Kun se on laadittu, niin rakennustuotteisiin voidaan kiinnittää CE-merkintä. Tuotteen ilmoitetut arvot ja luokat esitetään nyt DoP:ssä, joka yleensä löytyy valmistajan kotisivulta. Tuotteen mukana kulkeva CE-merkintä lähinnä liittyy tuotteen sitä koskevaan DoP:iin. Tämän lisäksi tuoteryhmäkohtaisesti päätetyissä ilmoitetun laitoksen varmentamisen tason määrittävissä tiukemmissa AVCP-luokissa 2+, 1 ja 1+, valmistaja tarvitsee ilmoitetulta laitokselta sertifikaatin/todistuksen ennen CE-merkinnän käyttöönottoa.

Muita rakennustuoteasetuksen tuomia muutoksia ovat tietyt REACH-asetuksen velvoitteet ja se, että nyt velvoitteita asetetaan myös rakennustuotteiden maahantuojille ja jakelijoilille.

Kaikki ne rakennustuotteet, jotka on CE-merkittävää harmonisoituun tuotestandardiin perustuen, tuli toimittaa valmistajalta CE-merkittynä 1.7.2013 alkaen myös Suomessa.

Kuitenkin, jos rakennustuote oli toimitettu jakelijalle (esim. rautakauppa) tai käyttäjälle (esim. rakennusliike) ennen 1.7.2013, tuote voitiin käyttää

24.4.2011 CPR osittain voimaan	1.7.2013 CPR kokonaisuudessaan voimaan	31.5.2014 CPR:ää muuttaneet delegoidut säädökset voimaan
Suomessa CE-merkintä pääosin vapaaehtoinen	Suomessa CE-merkintä pakollinen noin 80 % rakennustuotteista	
EU vaatimusten-mukaisuusvakuutus ja CE-merkintä (DoPin voi laatia vapaaehtoisesti)	DoP ja CE-merkintä CPR:n perustuen. Tarvittaessa DoPissa viittaa REACH-käyttöturvallisuustiedotteeseen ja siihen liittyvään aineistoon. Asennus- ja käyttöohjeet toimitettava.	Uusi tai päivitetty DoP delegoituun säädökseen perustuen
EU vaatimustenmukaisuustodistus	Ilmoitetun laitoksen sertifikaatti tai EU vaatimustenmukaisuustodistus	

Kuva 3. Rakennustuoteasetuksen CPR-käyttöönoton aikataulu.

rakentamiseen ilman CE-merkintää ko. päivämäärän jälkeen, jos tuotteen kelpoisuus rakennuskohteeseen voitiin osoittaa käyttäjälle ja viranomaiselle jollain muulla tavoin.

Kun 1.7.2013 jälkeen havaitaan, ettei rakennuskohteeseen asennetun rakennustuotteen suoritusasiointi ja CE-merkintä ole asianmukainen tai siitä puuttuu CE-merkintä (vaikka pitäisi olla), niin rakennushankkeeseen ryhtyvän on osoitettava rakennuspaikkakohtaisesti, että rakennuskohde (johon tuote on asennettu) täyttää tältä osin asetetut olennaiset tekniset vaatimukset. Lisäksi rakennusvalvonnan tehtävänä on ilmoittaa puutteesta TUKES:ille. Lisäksi rakennusvalvontaviranomainen voi vaatia hankkeeseen ryhtyvää selvittämään rakennustuotteen kohteessa vaadittavat ominaisuudet ja niiden suoritusarvot, jos sillä on syytä epäillä, että rakennustuote ei täytä sille säädettyjä olennaisia teknisiä vaatimuksia. Pahimmillaan tämä johtaa kalliisiin selvityksiin, joissa tuotteesta otettuja näytteitä joudutaan testaamaan.

Harmonisoidut tuotestandardit (hEN)

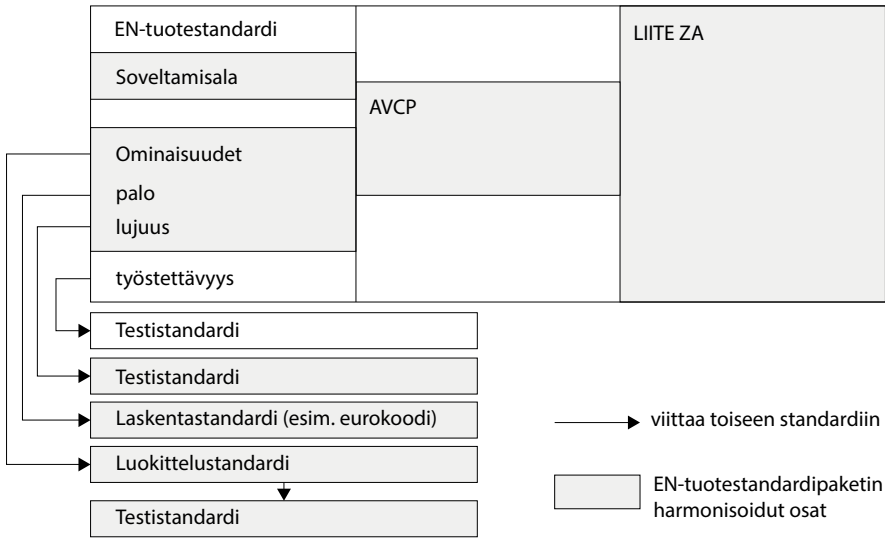
Rakennustuotteiden harmonisoidut tuotestandardit (käytössä reilut 440 hEN:iä) laatii Eurooppalainen standardisointijärjestö CEN ja siellä sen tekniset komiteat (TC). Suomessa ne julkaistaan SFS-EN standardeina Suomen standardisointiliiton SFS toimesta. Suomessa on hajautettu standardisointijärjestelmä, jossa standardeihin vaikuttaminen on jaettu SFS:n toimialayhteisöille, joihin rakennussektorilla toimivat RTT, MetSta, YTL, Liikennevirasto,

Muoviteollisuus, Öljy & Bio polttoaineala, Kemesta ja SFS. Keskeistä tietoa rakennustuotteiden harmonisoiduista tuotestandardeista ja SFS:n toimialayhteisöistä löytyy hEN Helpdesk:istä www.henhelpdesk.fi.

Keskeisin CE-merkintään liittyvä osa harmonisoidussa tuotestandardissa on opastava liite ZA, jota on noudatettava rakennustuotetta CE-merkittäessä. Se kertoo mitkä osat standardista liittyvät CE-merkintään sekä määrittää AVCP-luokan ja eri osapuolten tehtävät.

Rakennustuotteiden harmonisointujen tuotestandardien käyttöönotto tapahtuu vaiheittain sitä mukaa, kun komissio viittaa niihin EU:n virallisessa lehdessä (OJ) ja määrää niille CE-merkinnän siirtymäajat. Viime aikoina komissio on ryhtynyt itse tarkistamaan hEN:ien sisältöä. Tämä on johtanut siihen, että lähes 50 päivitettyä CEN:in julkaisemaa EN-tuotestandardia odottaa komission OJ-viittaus. Tällöin CE-merkintään käytetään edelleen aiempaa standardiversiota, jonka SFS CEN:in sääntöjen mukaisesti on kumonnut.

Rakennustuotteiden harmonisoidut tuotestandardit päivitetään rakennustuoteasetuksen mukaisesti. Valitettavasti päivitykset eivät valmistuneet 1.7.2013 mennessä vaan uudet standardiversiot otetaan käyttöön vasta tulevina vuosina. Tämä hankaloittaa CE-merkittyjen rakennustuotteiden valmistajien toimintaa, sillä 1.7.2013 alkaen valmistajien on vielä voimassa olevan rakennustuotetiedirektiivin mukaisen standardin noudattamisen lisäksi huomioitava se, mitä rakennustuoteasetus velvoittaa. Jos hEN on ristiriidassa rakennustuote-

Kuva 4. Rakennustuotteiden EN-tuotestandardipaketin jakautuminen ns. vapaaehtoiseen ja harmonisoituun osaan.

asetuksen kanssa, on noudatettava rakennustuoteasetusta. Suoritusosoilmoituksessa on viitattava valmistajan käyttöturvallisuustiedotteeseen ym. aineistoon, mikäli tuote sisältää REACH-asetuksen alaisia vaarallisia kemikaaleja.

Yhtään rakennustuoteasetuksen mukaista harmonisoitua tuotestandardia ei siis ole saatu käyttöön. Tämä on johtunut lähinnä siitä, että komissio ja CEN vasta äskettäin pääsivät yksimielisyyteen rakennustuoteasetuksen mukaisen hEN:in sisällöstä sekä komission luokkia ja kynnysarvoja koskevasta asetuksen tulkinnasta, jonka mukaan kaikki uudet luokat ja kynnysarvot pitäisi vahvistaa delegoituina säädöksinä eli hyväksyttävä EU parlamentissa ja neuvostossa. Uudesta liite ZA:sta on tulossa sellainen, että valmistajat joutuvat etsimään muista lähteistä CE-merkintään, suoritusosoilmoitukseen ja käytettävään AVCP-luokkaan liittyvät tuoteryhmäkohtaiset tiedot.

Osassa harmonisoiduista tuotestandardeista on havaittu puutteita. Ne eivät ota riittävästi huomioon suomalaista rakentamistapaa ja ilmasto-olosuhteita. Esimerkiksi tulisijan ja savupiippujen DoP:it eivät osoita, millaista piippua tulisija edellyttää. Suomessa tällaiset puutteet korjataan aluksi mm. asettamalla tilapäisesti lisävaatimuksia kansallisiin soveltamisstandardeihin. Tällainen käytäntö on sovittu mahdolliseksi sillä edellytyksellä, että ympäristöministeriö on lähettänyt kirjeen standardin puutteis-

ta komissiolle ja muille jäsenmaille. Standardisointiin osallistuvien tulee pyrkiä aktiivisesti saamaan standardi korjattua. Valitettavasti tämä on hidasta. Nämä sisämarkkinoiden periaatteiden vastaiset kansalliset lisävaatimukset tullaan poistamaan kun hEN:it on saatu aikanaan kuntoon.

Suomalaisten asiantuntijoiden ja viranomaisten aktiivinen osallistuminen rakennustuotteiden harmonisoitujen tuotestandardien laadintaan ja päivittämiseen on tärkeää, koska CEN:in teknisissä komiteoissa luodaan ne pelisäännöt, millä tavalla rakennustuotteiden ominaisuudet selvitetään, varmennetaan ja ilmoitetaan. Muuta vaihtoehtoa ei enää ole. Vain riittävä panostus standardisointiin varmistaa sen, että suomalaisten valmistajien kilpailukyky säilyy ja toisaalta rakennuskohteet ovat turvallisia ja terveellisiä.

Eurooppalainen tekninen arviointi (ETA)

Rakennustuoteasetuksen myötä Eurooppalainen tekninen hyväksyntä muuttui Eurooppalaiseksi tekniseksi arvioinniksi. Se on valmistaja- ja tuotekohdainen vapaaehtoinen CE-merkintään johtava arviointi niille rakennustuotteille, joille ei vielä ole laadittu harmonisoitua tuotestandardia tai standardin menetelmät eivät sovellu. Se ei pakota muita vastaavien rakennustuotteiden valmistajia siirtymään CE-merkintään. Vain sen valmistajan, joka

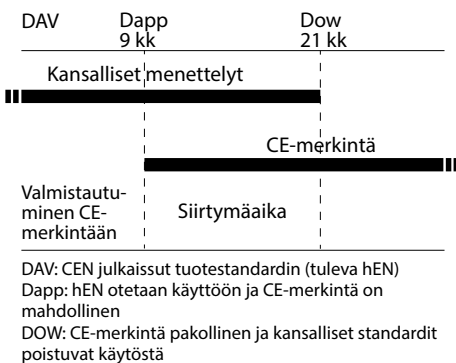
ETA:n on saanut, on laadittava DoP ja CE-merkittävä tuotteensa.

ETA haetaan joltakin jäsenmaiden päteväksi toteamalta teknisestä arvioinnista vastaavalta laitokselta (TAB). Suomessa TAB:ina toimii VTT Expert Service. Kun valmistaja on tehnyt ETA-hakemuksen, käynnistää TAB Eurooppalaisen arviointiasiakirjan (EAD) laadinnan, ellei tällaista jo ole ko. tuoteriikille laadittu jonkin TAB:in toimesta. Kun EAD on hyväksytetty muiden jäsenmaiden TAB:eilla, voidaan rakennustuotteelle tehdä EAD:n mukaiset testit ja muut selvitykset, joiden perusteella TAB myöntää ETA:n. Ennen sitä komission on julkaistava EAD EU:n virallisessa lehdessä. Ensimmäiset EAD:t julkaistiin EU:n virallisessa lehdessä 10.7.2015. Edelleen ETA:ja laaditaan rakennustuotedirektiivin aikaisten Eurooppalaisten Teknisten Hyväksyntäohjeiden (ETAG) perusteella.

Siirtyminen CE-merkintään

Noin 80 %:lla rakennustuotteista oli olemassa 1.7.2013 harmonisoitu tuotestandardi. Näille tuotteille CE-merkinnästä tuli silloin pakollinen. Se, mitä tuotteita harmonisoitujen tuotestandardien piiriin kuuluu, selviää mm. hEN Helpdeskistä www.hen-helpdesk.fi.

Pakollisen CE-merkinnän piiriin kuuluvien rakennustuotteiden määrä lisääntyy sitä mukaa, kun uusia harmonisoituja tuotestandardeja julkaistaan EU:n virallisessa lehdessä (OJ) ja niiden CE-merkinnän siirtymäajat päättyvät. Komissio ja jäsenvaltiot päättävät kullekin hEN:lle sovellettavan CE-merkinnän siirtymäajan, joka yleensä alkaa 5–24 kk hEN:n julkaisemisesta. Siirtymäaika määritellään CEN:in toimesta ja se kestää normaalisti vuoden. Joidenkin tuoteryhmien kohdalla siirtymäaika voi kestää kolmekin vuotta.

Kuva 5. Rakennustuotteiden uusien harmonisoitujen tuotestandardien CE-merkinnän tyypilliset siirtymäajat.

Kun harmonisoitu tuotestandardi päivitetään, komissio päättää ja julkaisee EU:n virallisessa lehdessä ajankohdat, mistä alkaen uuden version käyttöön voi siirtyä ja milloin vanhan version käytöstä tulisi luopua ja siirtyä uuden version käyttöön. Tällöin vähemmän merkittävälle standardimuutoksille siirtymäaika on nolla ja merkittävälle se on yleensä 12 kk.

Poikkeukset CE-merkintään

CE-merkintä koskee niitä rakennustuotteita, jotka saatetaan markkinoille. Esimerkiksi jos alihankkija valmistaa osakomponentin vuosiosipimuksella jatkovalmistajalle liitettäväksi CE-merkittävään lopputuotteeseen, voidaan osakomponentin kelpoisuus osoittaa jatkovalmistajan tehtaan laadunvalvonnan yhteydessä, eikä osakomponentin CE-merkintää välttämättä tarvita. Tosin tässäkin tapauksessa usein osakomponentin CE-merkintä on helpoin ja järkevin toimintatapa.

Rakennustuoteasetus toteaa artiklassa 5 lisäksi kolme poikkeusta CE-merkintään, vaikka rakennustuotteelle on olemassa harmonisoitu tuotestandardi:

- rakennustuote valmistetaan ei-sarjavalmistetulla tuotantoprosessilla yksilöllisesti tai räätälöitynä tiettyyn rakennuskohteeseen ja valmistaja asentaa sen itse paikoilleen.
- rakennustuote valmistetaan rakennuspaikalla.
- rakennustuote valmistetaan perinteiseen tapaan suojeltuun rakennuskohteeseen.

Näissäkin tapauksissa on osoitettava, että valmis rakennusosin täyttää kansalliset vaatimukset.

Edellä luetellusta poikkeuksesta a) rakennustuoteasetuksessa todetaan, että komission tulee antaa yleiset periaatteet sille, miten 'ei-sarjavalmistainen tuotantoprosessi' määritellään eri tuoteryhmille. Toistaiseksi komissio ei ole ottanut kantaa tähän asiaan.

Näiden poikkeusten käyttö on mahdollista vain niissä jäsenmaissa, joissa ei ole voimassa kansallista säännöstä, jolla niiden käyttö estetään kaikille tai tietyille tuoteryhmille. Lisäksi poikkeusten käyttö ei välttämättä ole yhtään helpompaa kuin CE-merkinnän käyttö, koska Suomessa tämä yleensä johtaa rakennuspaikkakohtaisiin selvityksiin, joissa rakennusvalvonta harkintansa mukaan päättää, mitkä selvitykset ovat riittäviä.

CPR:ää muuttavat delegoidut säädökset

Komissio on saattanut voimaan kolme delegoitua säädöstä, joilla muutetaan rakennustuoteasetuksen tiettyjä kohtia tai korjataan niissä havaittuja virheitä.

Ensimmäinen delegoitu säädös virallistaa sen, että valmistaja voi esittää suoritustasoilmoituksen

halutessaan pelkästään kotisivullaan, ellei asiakas vaadi erikseen DoP:in toimittamista sähköpostilla tai paperilla. Delegoidussa säädöksessä esitetään myös ne ehdot, jotka valmistajan kotisivun on täytettävä. Säädös tuli voimaan 24.2.2014.

Toinen delegoitu säädös muuttaa rakennustuoteasetuksen liitettä III eli suoritusasoiiloituksen formaattia, koska alkuperäinen formaatti osoittautui useissa tapauksissa toimimattomaksi. Nyt formaalilista mallista on luovuttu ja DoP:in laadintaan sallitaan joustavuutta ja siinä huomioidaan paremmin monien erityistuoteryhmien kuten rakenteellisten rakennustuotteiden erityistarpeet, kunhan delegoidussa säädöksessä esitetyt asiat DoP:ista löytyvät. Säädös tuli voimaan 31.5.2014.

Kolmas delegoitu säädös muuttaa rakennustuoteasetuksen liitettä V, joka käsittelee suoritusastan pysyvyyden arviointia ja varmentamista valmistajan ja ilmoitetun laitoksen toimesta. Liitettä V oli tarpeen muuttaa lähinnä siksi, että siitä puuttui maininta ETAa varmentamasta ilmoitetusta laitoksesta. Tämän puutteen korjaamisen lisäksi tekstiä selkiytettiin vastaamaan paremmin käytäntöä. Säädös tuli voimaan 16.6.2014.

Yllä esitettyjen delegoitujen säädösten teksti ja niiden tiettyjä yksityiskohtia selventävät FAQ:it löytyvät hEN Helpdesk:istä www.henhelpdesk.fi.

Komissio antaa nykyään monia päätöksiään delegoituina säädöksinä. Näitä ovat mm. tuoteryhmille annettavat AVCP-luokkapäätökset sekä ilman testusta annettavat WT- ja WFT-päätökset.

Muuttuvat pelisäännöt ovat aiheuttaneet lisätyötä valmistajille sekä vaikeuttaneet suunnittelijoiden, urakoitsijoiden ja rakennusvalvonnan toi-

mintaa. Epäselvyyttä on syntynyt siitä, millaiset asiakirjat ovat asianmukaisia eri aikoina markkinoille saatetuille CE-merkityille rakennustuotteille.

Pakollisen CE-merkinnän ulkopuolelle jäävät tuoteryhmät

Noin 20 %:lla rakennustuotteista ei vielä ole harmonisoitua tuotestandardia, joten niiltä ei vaadita CE-merkintää. Valmistaja voi niin halutessaan hankkia rakennustuotteelleen ETA:n ja sitä kautta ottaa CE-merkinnän käyttöön tai toimittaessa Suomen markkinoilla valmistaja voi myös hankkia vapaaehtoisen kansallisen tuotehyväksynnän.

Ilmoitetun laitoksen varmentaminen

Ilmoitetut laitokset ovat puolueettomia kolmansia osapuolia, jotka jäsenvaltiot ovat todenneet päteviksi suorittamaan CE-merkintään liittyvää varmentamista. Tietoa suomalaisista eri tuoteryhmille päteväksi todetuista ilmoitetuista laitoksista löytyy hEN Helpdesk:istä (www.henhelpdesk.fi). Valmistaja voi hankkia ilmoitetun laitoksen palvelut miltä tahansa jonkin jäsenvaltion ko. tuoteryhmälle päteväksi toteamalta ilmoitetulta laitokselta. Tietoa eri maiden ilmoitetuista laitoksista löytyy komission NANDO-sivustolta <http://ec.europa.eu/enterprise/newapproach/nando/index.cfm?fuseaction=cpd.main>.

Komissio ja jäsenvaltiot ovat yhdessä sopineet kunkin tuoteryhmän kohdalla, missä määrin ilmoitettu laitos osallistuu rakennustuotteen CE-merkinnän varmentamiseen. Päätös esitetään myös harmonisoidussa tuotestandardissa tai ETA:ssa. Tätä

Ilmoitetun laitoksen varmennus (AVCP-luokat)					
Kontrollikeinot	1+	1	2+	3	4
Tehtaan sisäinen dokumentoitu laadunvalvonta	V	V	V	V	V
Tehtaalla testausohjelman mukainen lisättestaus	V	V	V		
Tuotetyypin määritys tyyppitestauksen, laskennan, taulukkoarvojen jne. perusteella	TS	TS	V	L	V
Tehtaan sisäisen laadunvalvonnan alkutarkastus	TS	TS	LS		
Tehtaan sisäisen laadunvalvonnan jatkuva valvonta, arviointia ja hyväksyntä	TS	TS	Ls		
Pistokoettestaus ennen tuotteen saattamista markkinoille	TS				
V = valmistaja, L = testauslaboratorio, LS = laadunvalvonnan sertifiointilaitos, TS = tuotesertifiointilaitos					

Kuva 6. Suoritusastan pysyvyyden arviointi- ja varmennusjärjestelmät (AVCP-luokat).

päästöistä kutsutaan suoritusasteen pysyvyyden arviointi- ja varmennusjärjestelmiksi eli AVCP-luokaksi. Muissa, paitsi AVCP-luokassa 4, tarvitaan ilmoitetun laitoksen varmennus.

Ilmoitettu laitos suorittaa ennen CE-merkinnän käyttöön ottoa tehtaan sisäisen laadunvalvonnan alkutarkastuksen ja antaa siitä valmistajalle sertifikaatin/todistuksen (AVCP-luokat 2+, 1 ja 1+).

Rakennustuotedirektiivin mukainen ennen 1.7.2013 myönnetty ilmoitetun laitoksen EU-vaatimuksen mukaisuustodistus käy edelleen, jos CE-merkinnän edellytykset eivät ole muuttuneet.

Vaikka rakennustuoteasetus ei edellytä ilmoitetun laitoksen sertifikaatin numeron mainitsemista, kannattaa se kuitenkin esittää suoritusasteilmoituksessa. Tällöin valmistajan ei tarvitse toimittaa sertifikaattia asiakkaalle. Riittää, että sertifikaatti toimitetaan esimerkiksi viranomaiselle sitä erikseen pyydettyä. Sertifikaatti kannattaa sijoittaa valmistajan kotisivulle, josta se on helposti saatavilla.

Vaaralliset aineet

Rakennustuoteasetuksen artikla 6.5 velvoittaa, että REACH-asetuksen (EU asetus N:o 1907/2006 kemikaalien rekisteröinnistä, arvioinnista, lupamenettelystä ja rajoituksista) artiklassa 31 tai 33 tarkoitetut tiedot vaarallisiksi luokitelluista aineista on annettava suoritusasteilmoituksen yhteydessä. Eli kun rakennustuotteessa käytetään vaarallisia kemikaaleja, jotka täyttävät artiklan 31 ehdot (kemikaali on REACH-kandidaattilistalla ja kun kyse on seoksesta, niin kemikaalin konsentraatio on yli 0,1 painoprosenttia), niin suoritusasteilmoituksen yhteydessä on toimitettava aineen käyttöturvallisuustiedote. Kun kyse on seoksesta, vaatii artikla 33 lisäksi seoksesta riittävän yksityiskohtaisen reseptin tuotteen turvallisen käytön mahdollistamiseksi.

Käytännössä tämä voidaan hoitaa esim. viittaamalla rakennustuotteen suoritusasteilmoituksessa kotisivuosoitteeseen, josta käyttöturvallisuustiedote ja siihen liittyvä muu aineisto löytyy.

Kun vaarallisten aineiden päästötarkastelut on sisällytetty harmonisoituihin tuotestandardeihin tai ETA-arviointeihin, niin ne ilmoitetaan suoritusasteilmoituksessa. Tähän asti lähinnä vain puupuolen harmonisoidut tuotestandardit ovat osittain sisältäneet vaarallisten aineiden päästötarkasteluja joidenkin aineiden osalta. Muutaman vuoden kuluessa vaarallisten aineiden säteily sekä päästötarkastelut sisällytetään ja maaperään tulevat mukaan rakennustuotteiden suoritusasteilmoituksiin, kun niitä koskevat validoidut horisontaaliset testimenetelmät on saatu käyttöön. Toistaiseksi jäsenvaltioilla on oikeus vaatia näitä päästötarkasteluja perustuen kansallisiin testimenetelmiin.

Kansalliset vaatimukset ja vaatimustasot

Rakennustuotteiden CE-merkintä poikkeaa muiden tuotteiden CE-merkinnöistä, jotka osoittavat viranomaisvaatimusten täyttymisen tuotteen käytön kannalta. Sen sijaan rakennustuotteiden CE-merkintä on keino osoittaa tuotteen ominaisuudet yhdenmukaisella eurooppalaisella tavalla. Rakennushankkeeseen ryhtyvän tai hänen asiantuntijansa tehtävä on selvittää riittävätkö rakennustuotteesta ilmoitetut ominaisuudet osoittamaan kansallisten vaatimustasojen täyttymisen.

EU:n jäsenmaissa rakennuskohteille ja sitä kautta myös niissä käytetyille rakennustuotteille asetetut kansalliset vaatimukset käsitellään eri tavalla. Osassa jäsenmaista on jätetty rakennuskohteen suunnittelijan vastuulle suurelta osin päättää, mitä vaatimuksia hän rakennuskohteelle ja rakennustuotteille asettaa. Samalla hänelle on langetettu ankara vastuu siitä, että lopputulos täyttää perusvaatimukset. Tällainen käytäntö on mm. ranskan-kielisisä maissa ja Tanskassa.

Toisissa jäsenmaissa, kuten mm. Suomessa ja Saksassa, viranomaisvaatimukset säätelevät merkittävästi rakentamista. Tällöin kansallisten viranomaisten tulisi rakennustuoteasetuksen artikla 8.6 mukaisesti muuttaa kansalliset rakennuskohteita koskevat säännöt, jotka koskevat rakennustuotteiden perusominaisuuksia, yhteensopiviksi harmonisoitujen tuotestandardien menetelmien kanssa. Suomen kansalliset määräykset on toistaiseksi muutettu yhteensopiviksi eurooppalaisten testien, luokitusten ym. menetelmien kanssa lähinnä vain palo-ominaisuuksia koskien.

Yllä olevaa puutetta paikkaamaan ovat Suomessa SFS:n rakennussektorin toimialayhteisöt laatineet kansallisia soveltamisstandardeja (SFS 7000-sarja), joissa esitetään monille CE-merkitylle tuoteryhmille asiantuntijasuositus Suomessa asetettaviksi vaatimuksiksi. Niissä kerrotaan mitkä perusominaisuudet on selvitettävä ja ilmoitettava suoritusasteilmoituksessa sekä millaisia vaatimustasoja tuotteen käytölle asetetaan erilaisissa käyttökohteissa.

Tuotekelpoisuuden tarkastamista helpottamaan on laadittu sähköinen tuotekelpoisuuden tarkastusasiakirjalomakepohja, jota muokkaamalla voi helposti luoda Suomen lainsäädännön edellyttämän hankekohtaisen tarkastuslomakkeen. Lomakepohjasta selviää mm. se, mille rakennustuotteille vaaditaan pakollista CE-merkintää ja mille jokin muu tuoteyhväksyntämenettely on käytössä.

Jos kansallista soveltamisstandardia ei ole jollakin tuoteryhmälle vielä laadittu, joutuu rakennuskohteen suunnittelija arvioimaan kansallisten

määrästemme perusteella, mitä selvityksiä ja vaatimustasoja CE-merkityltä rakennustuotteelta pitäisi vaatia. Tätä arviointia saattaa vaikeuttaa se, että nykyisten kansallisten määräysten vaatimukset ja suoritusasteoilmoituksessa ilmoitetut ominaisuustiedot perustuvat eri menetelmiin.

Tietoa kansallisista soveltamisstandardeista ja tuotekelpoisuuden tarkastusasiakirjalomakepohja ohjeineen löytyvät HEN Helpdesk:istä www.hen-helpdesk.fi.

Asiakirjojen kielivaatimukset

Suoritusasteoilmoitus ja ilmoitetun laitoksen sertifiikaatti on toimitettava sen jäsenvaltion vaatimalla kielellä, missä tuote asetetaan markkinoille. Suomessa nämä asiakirjat vaaditaan yleensä suomen ja tarvittaessa ruotsin kielellä.

Valmistajien on myös varmistettava, että tuotteen liitetään ohjeet ja turvallisuustiedot ko. jäsenvaltion määräämällä käyttäjien helposti ymmärtämällä kielellä.

Vaatimukset maahantuojille ja jakelijoille

Rakennustuoteasetuksen artiklat 12–16 asettavat vaatimuksia seuraaville talouden toimijoille:

- valtuutetuille edustajille, joita yleensä käytetään kun rakennustuote valmistetaan unionin ulkopuolisissa kolmansissa maissa
- maahantuojille, joilla tarkoitetaan unionin markkinoille kolmansista maista tulevia maahantuojia
- jakelijalle, joka voi olla toisesta jäsenmaasta maahantuojia tai vaikka rautakauppa.

Viranomaistoimenpiteet

Suomessa rakentamisen ohjaus on jaettu usean eri viranomaisen kesken. Talonrakentamisen ohjaus on ympäristöministeriöllä, pelastustoimen laitteiden sisäasiainministeriöllä ja tierakentamisen liikennevirastolla. Lisäksi sähkö- ja tietoliikenneverkostojen rakentamisen viranomaisohjaus kuuluu työ- ja elinkeinoministeriölle. On huomattava, että ns. kunnallisen infra-rakentamisen ohjaus ei Suomessa kuulu kenellekään viranomaiselle. EU:n rakennustuoteasetuksen CE-merkintään liittyvät velvoitteet koskevat kuitenkin rakennustuotteita riippumatta niiden käyttökohteesta.

Suomessa rakennustuoteasetuksen voimaansaattamisen koordinoivastuu on annettu ympäristöministeriölle.

Jäsenvaltiot ovat vastuussa CE-merkittyjen rakennustuotteiden puolueettomina kolmansina osapuolina toimivien ilmoitettujen laitosten pätevyyden toteamisesta. Suomessa vastuviranomai-

senä toimii ympäristöministeriö. Komissio kirjaa jäsenmailta saamansa tiedot ilmoitetuista laitoksista NANDO-tietokantaan. Jäsenvaltioiden tulee ilmoittaa komissiolle kansallisista menettelytavoistaan eli sen miten ne arvioivat, hyväksyvät ja ilmoittavat komissiolle ilmoitetut laitokset sekä miten ne näitä laitoksia valvovat.

Rakennustuoteasetus edellyttää kunkin jäsenmaan järjestävän toimivan CE-merkittyjen rakennustuotteiden markkinavalvonnan. Suomessa rakennustuotteiden markkinavalvontaa suorittaa Turvallisuus- ja kemikaalivirasto TUKES www.tukes.fi.

Eri maiden markkinavalvontaviranomaiset tekevät yhteistyötä keskenään mm. informoidessaan muita maita markkinoille saatetuista väärin perustein CE-merkityistä rakennustuotteista.

Kansallisten viranomaisten tulisi rakennustuoteasetuksen artikla 8.6 mukaisesti muuttaa 1.7.2013 mennessä kansalliset rakennuskohteita koskevat säännökset, jotka koskevat rakennustuotteiden perusominaisuuksia, yhteensopiviksi harmonisoitujen tuotestandardien menetelmien kanssa. Suomen kansalliset määräykset on toistaiseksi muutettu yhteensopiviksi eurooppalaisten testien, luokitusten ym. menetelmien kanssa lähinnä vain palo-ominaisuuksia koskien. Mahdollisia EU:n rakennustuoteasetuksen kanssa ristiriidassa olevia kansallisia säädöksiä ei tule noudattaa.

Lisäksi rakennustuoteasetuksen artikla 17.5 edellyttää, että harmonisoidun tuotestandardin (ensimmäisen version) CE-merkinnän siirtymäajan päätyttyä jäsenvaltioiden on kumottava kaikki poikkeavat kansalliset säännökset.

Rakennustuoteasetuksen artikla 10 edellyttää, että kukin jäsenvaltio perustaa ja nimeää komissiolle rakennustuoteyhteyspisteen. Näiden yhteyspisteiden tulee tarjota yksiselitteisiä ja helposti ymmärrettäviä käsitteitä käyttäen tietoja oman maan kansallisista säädöksistä, joita on asetettu täyttämään rakennuskohteiden perusvaatimuksia rakennustuotteiden eri käyttökohteissa.

Minkä tahansa talouden toimijan tai muun jäsenvaltion viranomaisen pyynnöstä rakennustuoteyhteyspisteen tulee toimittaa luotettavaa ja tarkkaa tietoa kansallisista määräyksistä koskien:

- teknisiä vaatimuksia rakennuskohteille ja rakennustuotteille
- vastuuviranomaisten yhteystietoja
- yleisiä pelisääntöjä korvausvaateista, jos viranomaisen ja talouden toimijan välille on syntynyt erimielisyyksiä.

Lisäksi rakennustuoteyhteyspisteen tulisi kyetä kertomaan rakennustuotteen asennukseen liittyvät kansalliset säädökset.

Tuoteyhteyspisteen tulee vastata ilmaiseksi selvityspyynnön vähintään 15 työpäivän kuluessa. Kyselijää voidaan laskuttaa vain tarkemmista lisäselvityksistä.

Suomessa rakennustuoteyhteyspiste on muiden tuotteiden tuoteyhteyspisteen yhteydessä työ- ja elinkeinoministerioss. Kysymyksiä voi lähettää sähköpostiosoitteeseen: sisamarkkinat@tem.fi. Eri jäsenmaiden rakennustuoteyhteyspisteiden yhteystiedot löytyvät komission sivustolta osoitteesta: http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/construction/files/cpr-nat-contact-points_en.pdf

Suomalaiset pelisäännöt

Rakennustuoteasetus tuli voimaan rakennusalan toimijoiden kannalta harmillisesti jo 1.7.2013, jolloin uuden järjestelmän monet keskeiset yksityiskohdat olivat vielä keskeneräiset. Vaikka valmistusajankäyttöä oli yli 2 vuotta, niin valmistelusta vastuussa olleet toimijat eivät eri syistä kyenneet tai eivät ajoissa nähneet tarpeelliseksi suorittaa kaikkia tarvittavia toimenpiteitä:

- 1) Komission rakennustuoteasetusta täsmentäviä ja osittain korjaavia delegoituja säädöksiä (DoP valmistajien kotisivulla, DoP-formaattia koskevan Liitteen III muutos ja AVCP-luokkia kuvaavan Liitteen V muutos) ei saatu voimaan ajoissa. Ne voitiin hyväksyttävä EU:n parlamentissa ja neuvostossa vasta asetuksen ko. artiklojen astuttua voimaan 1.7.2013. Lisäksi moneen asetuksen käytännön soveltamiseen liittyvään kysymykseen komissio ei ole toistaiseksi kyennyt vastaamaan tai sitten vastaukset on saatu hyvin myöhään.
- 2) Suomessa ympäristöministeriö ei ole kyennyt noudattamaan rakennustuoteasetuksen artiklaa 8.6 kuin osittain sen edellyttämän laajan työ määrän takia. Suomen kansalliset rakentamismääräykset on toistaiseksi muutettu yhteensopiviksi eurooppalaisten testien, luokitusten ym. menetelmien kanssa lähinnä vain palo-ominaisuuksia koskien.
- 3) Eurooppalainen standardisointijärjestö CEN ei ole saanut rakennustuoteasetuksen mukaisiksi päivitettyjä harmonisoituja tuotestandardeja käyttöön.

Eurooppalaisen ohjauksen kokonaan puuttuessa tai keskenään ristiriitaisten tietojen vallitessa on monissa maissa otettu käyttöön rakennustuoteasetusta soveltavia kansallisia pelisääntöjä. Valitettavasti osa näistä kansallisesti keskenään poikkeavista tulkinnoina hidastaa rakennustuotteiden sisämarkkinoiden avautumista.

Suomessa kansallisia käytäntöjä on otettu käyttöön koskien seuraavia yksityiskohtia:

- 1) Suoritusasointitukset ja niihin liittyvät CE-merkinnät suositellaan esitettäväksi hEN Helpdesk:ssä (www.henhelpdesk.fi) esitettyjen mallien mukaisesti.
- 2) Rakenteellisille rakennustuotteiden suoritusasointitukille, CE-merkinnälle on Suomessa otettu käyttöön kansallinen käytäntö, koska rakennustuoteasetus ei tätä yksityiskohtaa käsittele. Mallit löytyvät hEN Helpdesk:ssä (www.henhelpdesk.fi).
- 3) Rakenteellisten rakennustuotteiden CE-merkintämenetelmistä M1, M2, M3a ja M3b on Suomessa tehty kansallinen tulkinta, koska eri tuoteryhmien nykyisin voimassa olevissa vanhentuneissa hEN:eissä nämä tulkinnat vaihtelevat.
- 4) Kun hEN:ssä on vakava puute, voidaan poikkeuksellisesti asettaa tilapäisiä lisävaatimuksia kansallisiin soveltamisstandardeihin.
- 5) Tiettyjen hEN:ien kohdalla on jouduttu tekemään kansallinen kannanotto sen soveltamisalasta, joka voi poiketa muiden jäsenmaiden käytännöistä.

Vaarallisten aineiden päästötarkastelut joudutaan edelleen esittämään kohtamaan kansallisiin menetelmiin perustuen myös CE-merkityille rakennustuotteille, koska niitä koskevat eurooppalaiset horisontaaliset testimenetelmät eivät vielä ole käytössä.

CE-merkinnän hyödyt rakennusalan toimijoille

Vaikka rakennustuotteiden CE-merkinnän käyttöönotossa on ollut vaikeuksia, niin positiivista kehitystä on tapahtunut paljon.

Monet rakennustuotteiden valmistajat ovat joutuneet panostamaan CE-merkinnän käyttöönoton edellyttämän tehtävän sisäisen laadunvalvonnan kehittämiseen ja näin tuotteiden laatu on parantunut, vaikka CE-merkintää ei varsinaisesti ole tarkoitettu laatumerkiksi.

Yhteinen Eurooppalainen tekninen kieli eli suoritusasointitukessa ilmoitettavat tuotteen perusominaisuuksien suoritusasointitukset helpottavat varsinkin pitemmällä tähtäimellä eri valmistajien rakennustuotteiden vertailua niitä hankittaessa. Tosin alkuvaiheessa tämän uuden teknisen kielen ymmärtäminen vaatii opettelua niin suunnittelijoilta, rakennusliikkeiden hankintaosastoilta sekä rakennusvalvonnalta. Tätä helpottavat kansalliset soveltamisstandardit, jos sellainen on tuoteryhmälle laadittu.

Yhteinen Eurooppalainen kieli mahdollistaa myös tuoteinformaation keräämisen ja kelpoisuuden tarkastamisen tehostamisen rakennushank-

keissa tuotetietopankkien avulla. Myös Suomessa on tällainen rakennustuotteiden keskeisen tuoteinformaation (DoP:it, käyttöturvallisuustiedotteet, ym.) sisältävä tuotetietopankki kehitteillä. Tämän avulla rakennushankkeissa toimijat voivat kerätä tarpeellisen tuoteinformaation sekä vertailla ja kilpailuttaa valmistajia tuotetietopankin avulla. Enää tietoa ei tarvitsisi kaivaa esiin kunkin valmistajan omalta kotisivulta. Tämä on edellytys myös tehokalle rakennustietomallin (BIM) käytölle.

Kun tuotehyväksyntää koskevat pelisäännöt löytyvät standardeista, niin kansalliset tarpeet tuotehyväksyntämenettelyjen kehittämiseksi ja ylläpitämiseksi ovat vähentyneet merkittävästi. Tosin edelleen niitä tarvitaan noin 20 %:lle rakennustuotteista.

Monien suomalaisten tuotevalmistajien vienti on helpottunut, koska tuotteille ei enää tarvitse tehdä erikseen jokaisessa kohdemaassa vaadittuja kansallisia testauksia. Tosin edelleen tullaan jossain määrin vaatimaan kansallisesti tietyille ominaisuuksille lisäselvityksiä, mutta tämä tulee vähenemään kun harmonisoitujen tuotestandardien puutteita saa-

daan korjattua. Tätä edistää myös EU:n tuomioistuimen ratkaisu vuoden 2014 lopulta, jossa Saksan toettiin asetaneen laittomia lisävaatimuksia tietyille CE-merkityille rakennustuotteille.

Rakennustuotteiden CE-merkinnän käyttöön-otto on selvästi lisännyt myös kilpailua Suomen markkinoilla, kun muissa maissa valmistettujen rakennustuotteiden maahantuonti on helpottunut. Rakennusliikkeet hankkivat entistä enemmän rakennustuotteita suoraan ulkomailta. Sisämarkkinoiden avautumisesta on toisaalta tullut melkoinen haaste, sillä tuotteen käyttäjän pitää ymmärtää tuotteen suoritusosoilmoituksen perusteella soveltuuko se ko. käyttökohteeseen. Enää ei siis riitä se, että asiaa kysytään valmistajalta.

Eurooppalaisessa standardisoinnissa mukana olo lisää teknisen tiedon vaihtoa. Tietoa saadaan esimerkiksi muissa maissa kehitetyistä parhaista käytännöistä. Standardisoinnista hankitun tiedon avulla yritysten on mahdollista ennakoita tulevaa kehitystä ja ohjata sitä kautta tuotekehitystä ja parantaa kilpailukykyä.

RT tuotetieto laajenee "rakennuksen tuoteselosteeksi"

RT tuotetiedosta löydät oikeat rakennusmateriaalit hankkeeseesi. Tuotetiedon dokumenttien ja urakoitsijoiden palvelujen (tulossa 2016) avulla voit myös helposti osoittaa lain vaatiman rakennusmateriaalien kelpoisuuden sekä arkistoida hankkeessa käytettyjen materiaalien tiedot.

- Tuoteominaisuudet vertailukelpoisessa muodossa
- Sertifikaatit, CE-merkinnät, suoritusosoilmoitukset (DoP)
- CAD- ja BIM-objektit sekä tekstuurikirjastot
- Linkitys tuotteiden käyttöä koskeviin ohjeisiin

Tee onnistuneita tuotevalintoja!

www.rttuotetieto.fi

RAKENNUSTIETO